

Til Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Dato: 18. mai 2018

Styret ved Psykologisk institutt vedtok 15. mai 2018 følgende høringsvar etter at saken hadde vært behandlet av ledergruppa og vært på høring blant de ansatte ved instituttet.

Ny fordelingsmodell for SV-fakultetet: høringsvar fra Psykologisk institutt.

I 2018 bruker SV-UiO årlig anslagsvis 18 millioner kroner mindre til utdanning av psykologer enn det Stortinget har bevilget. Dersom dagens fordelingsmodell videreføres uten justering, vil dette få store negative konsekvenser. PSI støtter at SV-fakultetet innfører en ny fordelingsmodell, som samsvarer med den modell som Kunnskapsdepartementet og UiO benytter seg av. Den nye modellen må innføres raskt og uten varige tilpasninger som opphever effektene av ny modell. Selv det alternativet som medfører raskest oppretting av skjevheten (tabell 18) vil ha som konsekvens at SV-fakultetet for 2018 og de neste 5 årene vil omfordele opp imot 42 millioner kroner fra midler bevilget til utdanning av psykologer.

Samfunnsansvaret: å utdanne flere psykologer av høy kvalitet.

De siste 15 årene har det skjedd en storstilet opptrapping av psykisk helsevern i Norge. Det er i hele perioden opprettet et stort antall nye stillinger for psykologer i spesialisthelsetjenesten. Stortinget har akkurat vedtatt en omfattende satsing også på forebyggende psykisk helsevern, som blant annet innebærer at alle norske kommuner skal ha en kommunepsykologtjeneste. Det vil være et behov for en fordobling av antall psykologer i Norge innen år 2040¹.

For denne satsingen har helsemyndighetene iverksatt tiltak for å utdanne flere psykologer. I perioden 2008-2016 har Stortinget besluttet at PSI-UiO skulle opprette 35 nye studieplasser på

1

<https://static1.squarespace.com/static/576280dd6b8f5b9b197512ef/t/5a6ed2bd0d92971475cc69aa/1517212361297/Helse-Norge+2040.pdf>

profesjonsprogrammet i psykologi. Siden profesjonsstudiet er 6-årig, betyr dette at PSI når innfasingen er fullført har fått 210 nye studenter på profesjonsprogrammet, og til sammen har 720 studenter som skal gå på profesjonsprogrammet.

Nye studieplasser på profesjonsprogrammene i psykologi opprettes ved at de omtales i statsbudsjettet som Stortinget vedtar. Stortinget vedtar samtidig prisingen av disse studieplassene. Studieplasser på profesjonsprogrammer i psykologi er i finansieringskategori B. Dette innebærer at hver studieplass årlig følges av en bevilgning på 178 000 kroner. Av denne summen viderefører UiO 132 000 kroner til SV-fakultetet. Av dette skal SV-fakultetet holde tilbake midler til nødvendige administrative tjenester og støttefunksjoner, mens resten skal tilføres PSI til drift av selve studieprogrammet og nødvendige støttefunksjoner. Studieplasser på ordinære BA- og MA-programmer prises i kategori D og E til en langt lavere sats.

Lokal omfordeling vil ha negative konsekvenser for utdanningen av psykologer.

Når Stortinget vedtar Statsbudsjettet, ligger det en forpliktelse på underliggende etater om å bruke de bevilgede midler i det omfang og på den måte som Stortinget har bestemt. SV-fakultetet har i samsvar med dette fulgt opp med å øke antallet studieplasser på profesjonsprogrammet.

PSI har mottatt tidsbegrensede, øremerkede ressurser til disse nye studieplassene. Siden øremerkingen fases ut av SV-fakultetet etter 6 år har ikke PSI fullt ut fått finansiert disse studieplassene. Dette fordi det såkalte plantallet ikke har vært justert i samsvar med nedtrappingen av øremerkingen. Fra 2018 og fremover vil differansen mellom bevilget beløp og ressurser som de facto tilfaller PSI være betydelig (anslagsvis 18 millioner kroner i 2018 og enda større i årene som følger, dersom plantallet ikke justeres eller at man går over til ny modell).

Denne underfinansieringen har allerede hatt store konsekvenser for PSI. Psykologutdanningen er kostbar fordi den krever individualisert studentoppfølging med integrerte praksis- og ferdighetselementer, og fortløpende skikkethetsvurdering gjennom hele studiet. Vi har i den vanskelige økonomiske situasjonen ikke kunnet ansette det antall vitenskapelige stillinger vi har hatt behov for, særlig på klinisk avdeling og også på forebyggingsområdet. Konsekvensen er at mange av de fast ansatte gjennom flere år har opparbeidet seg betydelige overskudd på timeregnskapet. Vi har i tillegg vært nødt til å leie inn eksterne timelønnede lærere for å dekke undervisningsforpliktelsene, noe som er dyrt og gir manglende forutsigbarhet og også faglige utfordringer. Vi har ikke hatt mulighet til å tilby studentene tilfredsstillende lokaler for gruppe- og kollokviearbeid der det skal håndteres taushetsbelagte pasientopplysninger. Til tross for meget

harde prioriteringer har PSI ikke klart å levere det måltallet på nye uteksaminerte psykologer som UiO årlig har fått over Statsbudsjettet. I 2016 leverte vi 11 færre kandidater enn kandidatmåltallet, og i 2017 var tallet 18 kandidater færre enn forutsatt. Samfunnet får færre psykologer fra UiO enn det helsemyndighetene og KD har bestilt.

Flere granskninger viser at må PSI profesjonalisere klinikkdriften. Vi er i gang med dette ved å bygge en ny klinikk i dedikerte klinikkarealer, innføre en ny organisatorisk løsning for klinikken (som egen avdeling ved PSI), etablering av et elektronisk journalsystem, samt oppbemanning i form av nye stillinger (bl.a. stilling som klinikkleder). PSI må videre legge om psykologutdanningen i tråd med samfunnsoppdraget og krav fra myndighetene. Forebygging og førstelinjetjeneste skal styrkes i studieprogrammet. Det samme skal tverrprofesjonell samarbeidslæring. Praksisundervisningen skal styrkes og gjøres med realistisk i nært samarbeid med tjenestene (ref. det pågående Rethos-prosjektet i KD). Alt dette er statlige satsninger som krever ressurser både i form av nye fagområder, arbeidsmåter og koordinering.

I korthet betyr dette at PSI må bruke betydelig mer ressurser på flere sider ved psykologutdanningen. Disse ressursene har vi ikke per i dag eller i årene fremover dersom vi skal fortsette å være underfinansierte. I 2018 har PSI budsjettet med et underskudd på 7,3 millioner NOK. Flere faste stillinger holdes per dato vakante. Alle tildelinger til forskning, fagutvikling o.l. er kuttet betydelig. Når man i utredningsnotatet sier at den nåværende tildelingsmodellen ved SV «har i all hovedsak virket på en god måte» (s. 1) er dette ikke riktig.

Fra plantall til studieplassfinansiering.

Overføringene (i form av basisfinansiering av utdanning) fra KD til UiO og videre fra UiO til fakultetene, er basert på at det skal være en sammenheng mellom produksjon og fordeling. De som har mange studieplasser skal få mer penger fordi studentene skal tilbys god undervisning.

Et stort problem ved plantallsmodellen - som SV-fakultetet som det eneste fakultet ved UiO benytter – er at det ikke er bygget inn noen mekanismer for rutinemessig tilpasning – endring i aktivitet/produksjon medfører ikke noen automatisk endring i tildelingen. Konsekvensen er at plantallet (fordelingen) må justeres «manuelt» som følge av en bevisst iverksatt prosess.

Dette har ikke skjedd siden 2011 (se tabell 4). Plantallet for PSI har stått stille på 52 i hele perioden. Dette betyr at PSI hvert år får 52/169 (31%) av de totale plantallsoverføringene fra SV-fakultetet. I samme periode har altså PSI fått 35 nye studieplasser (som etter hvert betyr 210 nye

studenter innenfor finansieringskategori B) på profesjonsprogrammet. Dette har vært delvis kompensert ved de øremerkede midlene. Men de senere år har det oppstått en stor diskrepans mellom plantallet og faktisk aktivitet. Denne diskrepansen vil øke dersom ikke endringer iverksettes.

For å etablere fleksibilitet i forholdet mellom aktivitet og tildeling foreslår utvalget at SV-fakultetet forlater plantallsmodellen og går over til finansiering basert på opptaksrammer. PSI gir sin tilslutning til dette forslaget.

Overgang og tilpasninger til ny modell.

For PSI representerer «tilpasningsleddet» i modellene grovt sett differansen mellom det samfunnet har avsatt og det SV-fakultetet i fremtiden vil bruke på psykologutdanningen. I kapittel 5 om «Tilpasning» skisserer utvalget ulike modeller for hvordan denne skjevheten kan rettes opp.

PSI mener det er viktig at dette rettes opp så raskt som mulig. Av de skisserte alternativene i kapittel 5 er det bare modellen i tabell 18 som til en viss grad kan forsvares overfor samfunnet, helsetjenestene og bevilgende myndigheter. Selv denne modellen representerer er stor utfordring i forhold til samfunnsoppdraget vårt. Modellen i tabell 18 innebærer at halve «tilpasningsleddet» korrigeres i 2019, mens resten tas over 5 år. Selv en slik modell vil ha som konsekvens at SV-fakultetet for 2018 og de neste 5 årene fremdeles omfordeler betydelige ressurser (opp imot 42 millioner NOK) fra midler bevilget til utdanning av psykologer.

De andre modellene som skisseres under «tilpasning» er ikke i tråd med intensjonene til våre overordnede myndigheter. «Tilpasningsleddet» må fjernes raskt og i sin helhet dersom PSI skal bli i stand til å levere den mengde og kvalitet på psykologer som ligger i myndighetenes forventninger. En modell der deler av «tilpasningsleddet» beholdes permanent (Tabell 19) vil medføre at man innfører en modell som permanent bryter med dette.

PSIs syn på øvrige forslag til endringer.

PSI støtter utvalgets forslag til finansiering av fakultetsadministrasjonen (flat skatt), at det ikke innføres et system for internbetaling, og de skisserte forslagene knyttet til incitament, utjevning og forenkling. PSI mener utvalgets forslag til endringer hva gjelder inntektsfordeling knyttet til lektorprogrammet og tverrfaglige bachelorprogrammer er unødvendig kompliserende.

PSI støtter at måltallene for stipendiat- og postdoktorstillinger baseres på enhetenes størrelse (studieplassinntekter). Det kan unntaksvis gjøres mindre justeringer, for eksempel i forbindelse med fakultetets strategiske satsninger. Dette må i så fall komme som et resultat av at fakultetsstyret eksplisitt vedtar slike satsinger og omfordelinger.

Oppsummert

Det er svært positivt – og betimelig – at fakultetsledelsen har igangsatt en gjennomgang av fordelingsmodellen. PSI har gjennom flere år påpekt problemene ved nåværende modell og praksis (se vedlegg fra 2016).

PSI mener overgang til en fordeling basert på opptaksrammer vil være hensiktsmessig, under forutsetning av at opptaksrammene jevnlig justeres i samsvar med endringer i studenttallene.

Overgangen til ny modell og innfasing av konsekvensene av denne må skje så raskt som mulig. Det er svært uheldig dersom dette strekkes ut i tid, eller at det bygges inn et varig feilledd i modellen i form av et «tilpasningsledd». Det er både PSIs og SV-fakultetets samfunnsansvar å iverksette Stortingets vedtak om opptrapping av psykisk helsevern og en tilsvarende økning i antallet, kvaliteten og finansieringen av studieplasser på profesjonsstudiet i psykologi.

PSI støtter de andre forslagene til utvalget, med de anmerkninger som fremkommer ovenfor.

Vedlegg:

Vedlegg 1: Brev til fakultetsledelsen fra november 2016